

Nr 321.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering; given Stockholms slott den 27 september 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering.

Härigenom förordnas, att den allmänna fastighetstaxering, som jämlikt bestämmelserna i 2 § 1 mom. taxeringsförordningen och 12 § 1 mom. kommunalskattelagen skall verkställas år 1948, i stället skall äga rum år 1949.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *uppskov med allmän fastighetstaxering* samt anför därvid.

Sedan fråga uppkommit om eventuellt uppskov med den allmänna fastighetstaxering som enligt gällande bestämmelser skall äga rum år 1948, har inom finansdepartementets skatteberedning upprättats en den 1 juli 1946 dagtecknad *promemoria* i ämnet. Promemorian är av följande lydelse:

Allmän fastighetstaxering skall jämlikt 2 § 1 mom. taxeringsförordningen och 12 § 1 mom. kommunalskattelagen verkställas år 1933 och därefter vart femte år. Nästa allmänna fastighetstaxering skulle alltså enligt gällande bestämmelser verkställas år 1948. Detta skulle innebära, att vissa bestämmelser, särskilt rörande skogstaxeringen, måste antagas vid 1947 års vårriksdag samt att arbetet med taxeringen skulle påbörjas under hösten 1947.

Emellertid synas skäl föreligga att uppskjuta nästkommande allmänna fastighetstaxering. Härom må följande anföras.

Den senaste allmänna fastighetstaxeringen, som egentligen skulle ha ägt rum år 1943, uppsköttes i två år genom beslut vid höstriksdagen 1941 (SFS 1941: 945) samt vårriksdagen 1943 (SFS 1943: 81). I enlighet härmed ägde taxeringen rum först år 1945. Tidrymden mellan taxeringarna skulle alltså bli två år kortare än normalt, om nästa allmänna fastighetstaxering komme till stånd redan år 1948.

I och för sig torde något skäl att förkorta ifrågavarande femårsperiod icke föreligga. Att icke redan i samband med förenämnda uppskovsbeslut eller i samband med beslutet om de författningsändringar, som föranleddes av 1945 års taxering, föreskrift meddelades om framflyttande även av kommande taxeringar betingades av särskilda skäl. Man hade nämligen anledning räkna med, att priserna på vissa slag av fastigheter, vilka priser under kriget stigit betydligt, efter krigskonjunkturens upphörande åter komme att falla. Vid sådant förhållande ansågs möjlighet böra hållas öppen att redan år 1948 nedbringa taxeringsvärdena för dessa fastigheter till den väntade efterkrigsnivån. Huruvida nästa allmänna fastighetstaxering skulle företagas år 1948 eller vid någon annan tidpunkt borde därför — såsom finansministern anförde vid framläggande av förslag till nyssnämnda författningsändringar (prop. nr 240/1944 s. 32) — bestämmas först då bättre möjligheter att bedöma konjunkturutvecklingen under de närmaste åren förelåge.

Emellertid har någon sänkning av fastighetspriserna ännu icke kunnat märkas. Tvärtom synas priserna på alla slag av fastigheter efter krigets upphörande närmast ha visat en tendens att ytterligare stiga. Någon anledning att till följd av inträffat prisfall företaga en omtaxering av fastigheterna år 1948 föreligger därför såvitt nu kan bedömas icke.

Å andra sidan torde icke kunna sägas att priserna på någon typ av fastigheter efter kriget stigit så mycket att av sådan orsak en ny allmän fastighetstaxering är påkallad redan år 1948. För övrigt synes den nu rådande prisnivån icke vara av den stabilitet att den utgör en lämplig grundval för en allmän fastighetstaxering. Att detta förhållande, som i och för sig utgör ytterligare ett skäl att uppskjuta taxeringen, skall hinna ändra sig på den korta tid som återstår innan taxeringsarbetet måste börja, om fastighetstaxeringen skall genomföras redan år 1948, lär icke vara att antaga.

Till vad ovan anförts kommer, att en allmän fastighetstaxering år 1948 är olämplig även ur den synpunkten att den skulle åsamka taxeringsmyndigheterna ett avsevärt arbete just vid en tidpunkt, då dessa kunna antagas vara starkt betungade av andra uppgifter. Särskilt kan övergången till det nya uppbördssystemet väntas föranleda en betydande merbelastning för myndigheterna under de båda närmaste åren.

Vad angår den tidpunkt, till vilken taxeringen bör uppskjutas, synes det ur flera synpunkter lämpligt att uppskovet göres så långt att en normal period av fem år kommer att förflyta mellan den senaste och den nästkommande taxeringen. Därvid torde lämpligen även efterföljande taxeringar böra framflyttas i motsvarande grad så att den ursprungliga periodiciteten med femåriga mellanrum återställes. De hithörande bestämmelserna i taxeringsförordningen och kommunalskattelagen borde i enlighet härmed ändras så att nästa allmänna fastighetstaxering angives skola äga rum år 1950 och därefter vart femte år.

Emellertid lär det icke kunna uteslutas att under år 1947 en sådan ändring av förhållandena kan inträffa, att trots det nyss anförda en allmän fastighetstaxering kan komma att anses påkallad år 1949. Vid sådant förhållande synes det lämpligt att frågan om vidtagande av de föreslagna ändringarna i taxeringsförordningen och kommunalskattelagen icke prövas förrän vid 1948 års riksdag, medan vid höstriksdagen innevarande år förslag allenast framlägges om ett års uppskov med taxeringen d. v. s. till år 1949.

Det nu förordade uppskovet med taxeringen bör föranleda utfärdandet av en förordning av motsvarande innehåll som de ovan nämnda förordningarna rörande uppskov med 1943 års taxering. Förordningen synes sålunda böra innehålla, att den allmänna fastighetstaxering, som författningsenligt skulle ha verkställts år 1948, i stället skall äga rum år 1949 samt att den i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen såsom förutsättning för omtaxering angivna förändringen i en fastighets värde skall, såvitt angår omtaxering under år 1948, minskas från en femtedel till en tiondel. Förslag till dylik förordning fogas såsom bilaga vid denna promemor a.¹

Över promemorian ha efter remiss *yttranden* avgivits av domänstyrelsen, statistiska centralbyrån, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kristianstads, Älvsborgs, Kopparbergs och Västernorrlands län samt Sveriges fastighetsägareförbund. Sveriges lantbruksförbund, som jäm-

¹ Förslaget överensstämmer med det vid propositionen fogade författningsförslaget utom såtillvida att den särskilda föreskriften angående omtaxering av fastighet under år 1948 uteslutits i det senare förslaget

väl beretts tillfälle att yttra sig över promemorian, har icke inkommit med yttrande i ämnet.

Förslaget om uppskov med nästa allmänna fastighetstaxering till år 1949 har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga yttranden. Förslaget om tillfällig uppmjukning av villkoren för omtaxering av fastighet under år 1948 har likaledes lämnats utan erinran, dock att överståthållarämbetet ifrågasatt behovet av en sådan uppmjukning.

Ur yttrandena må här återgivas följande.

Statistiska centralbyrån framhåller, att centralbyrån haft möjlighet att i viss utsträckning följa prisutvecklingen beträffande jordbruksfastigheter, vilka lyda under häradsrätt och beträffande vilka lagfart sökts på grund av köp vid frivillig försäljning för pris överstigande 2 000 kronor, samt anför vidare:

I den mån det föreligger fullt jämförbara uppgifter om förhållandet under olika år mellan saluvärden och taxeringsvärden ävensom uppgifter om förhållandet mellan dessa olika års taxeringsvärden, är det möjligt att framställa talserier, som ange prisutvecklingen under ifrågavarande år. Nu angivna förutsättningar för åvägabringande av en prisindex äro väsentligen för handen, så vitt angår tiden $\frac{1}{1}$ 1938— $\frac{30}{6}$ 1946. De tillgängliga uppgifterna om förhållandet under denna tid mellan saluvärden och taxeringsvärden äro nämligen alla ensartade i avseende å beräkningssättet, och av den officiella, av E. Höijer och E. Lindeberg den 23 maj 1945 till Konungen avlämnade redogörelsen för taxeringsutfallet vid 1945 års allmänna fastighetstaxering framgår förhållandet mellan det värde, som åsattes jordbruksfastigheterna vid sistnämnda taxering, och 1938 års motsvarande värde. Beräkningen av sistnämnda förhållande omfattar visserligen alla landsbygdens taxerade jordbruksfastigheter, men resultatet torde kunna antagas ha blivit ungefär detsamma, om beräkningen hade utförts beträffande allenast de fastigheter vilkas saluvärden göras till föremål för undersökning i statistiska centralbyrån.

I genomsnitt för hela rikets landsbygd utgjorde enligt Höijer och Lindeberg jordbruksfastigheternas taxeringsvärde år 1945 (T45) 128,5 % av 1938 års motsvarande värde (T38); alltså
$$\frac{T38 = 100 \times T45}{128,5}$$
. Man har att utgå ifrån,

att taxeringsvärdenas nivå under en viss taxeringsperiod är konstant. De ändringar i fastigheternas taxeringsvärden, som under perioden vidtagas genom särskilda fastighetstaxeringar jämlikt 12 § 2 mom. kommunalskattelagen, böra enligt sista stycket av sagda lagrum ske efter de uppskattningsgrunder, som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering, och kunna således principiellt icke medföra ändring i taxeringsvärdenas nivå.

De vid tiden för köpet gällande taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter, som till statistiska centralbyrån redovisats såsom sålda efter ingången av år 1945, ha med hjälp av förenämnda formel omräknats till 1938 års nivå. Därefter har undersökts i vad mån de under vart och ett av åren 1938—1944 samt halvåren $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1945, $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1945 och $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1946 överenskomna köpeskillningarna avvika från denna nivå. Genom jämförelse mellan dessa avvikelser inbördes erhållas sifferserier, som visa prisutvecklingen beträffande jordbruksfastigheter under perioden $\frac{1}{1}$ 1938— $\frac{30}{6}$ 1946; se nedanstående tablå. Uppgifterna för år 1945 och första halvåret 1946 äro preliminära; primärmaterialet för sistnämnda halvår har hittills endast till en mindre del,

kanske ungefär en tiondel, inkommit till centralbyrån. Måhända kan man likväl antaga, att tablån på ett väsentligen riktigt sätt återger utvecklingsgången jämväl under tiden efter krigets slut.

År	Antal redovisade köp	Saluvärden i % av		Ökning i % från år till år
		1938 års tax. värde	1938 års saluvärde	
1938	624	114·4	100·0	—
1939	3 781	121·8	106·5	6·5
1940	5 046	127·8	111·7	4·9
1941	5 723	134·0	117·1	4·8
1942	6 469	145·8	127·4	8·8
1943	6 142	154·3	134·9	5·9
1944	6 583	153·7	134·4	-0·4
1/1—30/6 1945	4 695	171·8	150·2	11·8
1/7—31/12 1945	2 604	186·7	163·2	8·7
1/1—30/6 1946	530	189·7	165·8	1·6

I ögonen fallande är den starka stegringen i saluvärdena från år 1944 till år 1945 vilken sedan följdes av ytterligare om än mindre stark stegring. Det ter sig närmast som om höjningen av taxeringsvärdena vid 1945 års allmänna fastighetstaxering drivit saluprisen i höjden. Sålunda utgjorde dessa pris under vart och ett av första och andra halvåren 1945 samt första halvåret 1946 resp. 133,7, 145,3 och 147,6 % av 1945 års taxeringsvärden, medan såsom framgår av tablån 1943 och 1944 års saluvärden utgjorde resp. 154,3 och 153,7 % av 1938 års taxeringsvärden.

Huruvida lagen ²¹/₁₂ 1945 (nr 805) om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet, vilken lag trädde i kraft ¹/₁ 1946, haft någon inverkan på prisbildningen, undandraget sig åtminstone för närvarande statistiska centralbyråns bedömning.

De här lämnade sifferuppgifterna bekräfta den remitterade promemorians uttalande därom att priserna på alla slag av fastigheter efter krigets upphörande ha visat en tendens att ytterligare stiga, ehuru icke så mycket att en ny allmän fastighetstaxering på grund därav vore påkallad redan år 1948.

Under åberopande av vad sålunda anförts får statistiska centralbyrån tillstyrka förslaget att den allmänna fastighetstaxering, som författningsenligt skulle verkställas år 1948, i stället skall äga rum år 1949. Mot vad i den remitterade promemorian med tillhörande bilaga i övrigt föreslås har statistiska centralbyrån intet att erinra.

Överståthållarämbetet yttrar:

De i remitterade promemorian anförda skälen för uppskov med 1948 års allmänna fastighetstaxering synas överståthållarämbetet tungt vägande. Under år 1948 kommer för första gången att utfärdas debetsedlar å kvarstående skatt och arbetet härmed kommer med största säkerhet att innebära en allvarlig arbetsbelastning av vederbörande myndigheter. Att samtidigt verkställa allmän fastighetstaxering skulle innebära en ytterligare ökning av arbetsbördan utav sådana mått, att ett äventyrande kan befaras av de åliggande uppgifternas riktiga fullgörande.

Överståthållarämbetet vill emellertid ifrågasätta, huruvida i samband med ett dylikt uppskov med den allmänna fastighetstaxeringen även behöver verkställas sådan uppmjukning av reglerna i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen, som verkställdes åren 1941 och 1943 och som nu föreslås i remitterade promemorian. Att en sådan uppmjukning ansågs erforderlig, då tidsinter-

vallen förlängdes utöver de normalt föreskrivna fem åren, är naturligt. Däremot synes tveksamt, om motsvarande åtgärd skall anses påkallad, då uppskovet endast innebär att en tillfälligtvis till tre år förkortad intervall nu förlänges till fyra år eller eventuellt till de fem år, lagen normalt förutsätter.

Departements-
chefen.

Det föreslagna uppskovet med nästkommande allmänna fastighetstaxering har tillstyrkts i samtliga remissyttranden. Även jag anser övervägande skäl tala för ett dylikt uppskov.

Vad angår uppskovets längd ansluter jag mig till den i promemorian uttalade meningen, att det ur flera synpunkter synes lämpligt att uppskjuta taxeringen till år 1950 och att i samband härmed företaga sådan ändring i vederbörliga författningar att även kommande taxeringar automatiskt komma att ske med fem års mellanrum. Då det emellertid icke kan anses utslutet, att under det närmaste året en sådan ändring av förhållandena kan inträffa att ny allmän fastighetstaxering likväl finnes böra verkställas redan år 1949, kan jag godtaga förslaget att uppskov nu endast beslutas för ett år och att frågan huruvida den förut angivna omläggningen i övrigt skall genomföras får anstå till 1948 års riksdag.

Vad angår den föreslagna uppmjukningen av de i 12 § 2 mom. kommunalskattelagen stadgade villkoren för omtaxering av fastighet, såvitt angår omtaxering under år 1948, har överståthållarämbetet ifrågasatt huruvida en dylik uppmjukning vore behövlig. Denna anmärkning synes befogad. En bestämmelse av denna art — som vid meddelande av de tidigare uppskovsbesluten ansetts erforderlig med hänsyn till att taxeringen då uppskjutits utöver den sedvanliga femårsperioden — synes nämligen knappast motiverad då fråga allenast är om en utsträckning av tiden mellan två allmänna fastighetstaxeringar från tre till fyra år. Jag vill därför förordna att de för omtaxering eljest gällande bestämmelserna få tillämpas även under uppskovstiden.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att ett i enlighet med det nyss anförda inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:tt Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.